

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
дисципліни
“РЕЛІГІЄЗНАВСТВО”
(для бакалаврів)

Київ 2006

Підготовлено професором *О. В. Шубою* і доцентом *І. В. Богдановським* кафедри філософії

Затверджено на засіданні кафедри філософії
(протокол № 2 від 13.06.06)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Шуба О. В., Богдановський І. В. Навчальна програма дисципліни “Релігієзнавство” (для бакалаврів). — К.: МАУП, 2006. — 18 с.

Навчальна програма містить пояснювальну записку, тематичний план, зміст дисципліни “Релігієзнавство”, теми контрольних робіт (рефератів), питання для самоконтролю, а також список літератури.

© Міжрегіональна Академія
управління персоналом (МАУП), 2006

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програму вивчення дисципліни “Релігієзнавство” розроблено відповідно до вимог Міністерства освіти і науки України.

Соціально-економічні і духовні зміни, що сталися в Україні протягом останніх років: здобуття незалежності, формування ринкових відносин потребують підготовки компетентних, ерудованих, висококультурних фахівців. Вивчення дисципліни “Релігієзнавство” є складовою гуманітаризації освіти і формування високої духовної культури особистості. Без перебільшення, вивчення дисципліни “Релігієзнавство” відіграє суттєву роль у діяльності юристів, економістів, дипломатів, лінгвістів, в інших сферах професійної діяльності. Оволодіння основами релігієзнавства допоможе студенту стати фахівцем, який вміє мислити і діяти самостійно. Саме життя спонукає до осмислення людиною свого ставлення до дійсності, її світоглядної орієнтації, усвідомлення нею свого місця і ролі в суспільстві. Щодо складних проблем життя, формування адекватних світоглядних орієнтирів і цінностей особлива роль належить релігієзнавству.

Предметом дисципліни є релігія (в самому широкому її розумінні) як складова культури. Розглядаються також взаємозв'язки і взаємовпливи релігії з іншими сферами життєдіяльності суспільства: економікою, політикою, наукою та ін.

Мета і завдання навчальної дисципліни — допомогти студентам оволодіти: знаннями про такий історичний та соціально-духовний феномен, як релігія, що є необхідною умовою адекватного розуміння як української національної культури, так і загальнолюдських духовних цінностей. Засвоючи дисципліну, студенти МАУП набудуть навичок ведення світоглядного діалогу, краще навчатися розуміти і поважати переконання інших людей, що допоможе їм позбутися, з одного боку, догматизму й авторитаризму, з іншого — релятивізму і нігілізму. У свою чергу, це сприятиме становленню духовного клімату взаєморозуміння, нормалізації міжконфесійних відносин і гармонізації людських стосунків в умовах розбудови суверенної Української держави, необхідними атрибутами якої мають бути розквіт національної культури, гуманізм, демократія, громадянська злагода і соціальна стабільність в суспільстві.

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні *знати:*

теоретичні засади основних релігій, їх історію в реальному контексті культури, зв'язки з іншими галузями життя і діяльності людини;

уміти

інтегрувати одержані знання для розвитку національної культури, гуманізму, демократії й особистого духовного самовдосконалення.

Тематика курсу передбачає використання досягнень як вітчизняних релігієзнавців, так і зарубіжних. Основи курсу викладаються в посібнику А. А. Ерышева “Религиоведение”, який може бути корисним насамперед тим студентам, форма навчання яких передбачає переважно самостійне оволодіння матеріалом.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН **дисципліни** **“РЕЛІГІЄЗНАВСТВО”**

№ пор.	Назва теми
1	Релігія як предмет наукового аналізу
2	Первісні (родоплемінні) форми вірувань
3	Народно-державні релігії
4	Світові релігії: буддизм, християнство, іслам
5	Історія і сучасний стан релігій в Україні
Разом годин: 27	

ЗМІСТ **дисципліни** **“РЕЛІГІЄЗНАВСТВО”**

Тема 1. Релігія як предмет наукового аналізу

Смисл поняття: “релігія”. Специфіка релігійного світогляду. Феномен релігійної віри.

Релігія як явище для наукового пояснення. Основні підходи до пояснення релігії: богословсько-теологічний, філософський (пантеїстичний, деїстичний, атеїстичний та ін.), науковий. Відмінність між філософським і науковим підходами до релігії. Структура наукового релігієзнавства: соціологія релігії (М. Вебер і Е. Дюркгейм як засновники соціології релігії, сучасна соціологія релігії), психологія релігії (концепції З. Фрейда, К.-Г. Юнга, У. Джеймса та ін.), історія, географія, феноменологія релігії, лінгвістичне релігієзнавство та ін. Концепція прамонотеїзму чи первинного монотеїзму. Логіка виникнення і розвитку релігії за Р. Беллом.

Основні компоненти організаційної структури релігії. Релігійні відносини: позакультові і культові. Релігійні обряди як засіб емоційного впливу, ретельно продуманий ритуал з молитвами, музикою, хоровим співом. Детермінанти релігії: соціальні, соціокультурні, антропологічні, психологічні, гносеологічні та ін. Релігія як соціальний інститут. Релігійна група як історично перший вид релігійних організацій. Основні види сучасних релігійних організацій: церква, секта, деномінація, харизматичний культ.

Роль релігії у суспільстві. Основні функції релігії: світоглядна, компенсаторна, легітимізуюча, інтегруюча, регулююча та ін. Релігія як соціальний стабілізатор. Релігія як фактор соціальних змін. Гуманістична і авторитарна тенденції в розвитку релігій.

Література: основна [2; 4; 5; 8; 13; 16; 17; 19–25; 27; 30–34];
додаткова [5; 10; 11; 22]

Тема 2. Первісні (родоплемінні) форми вірувань

Анімізм як віра в існування душі (двійника тіла, носія життя). Фетишизм як мислиннево-фантазійне наділення деяких предметів і явищ неживої природи надчуттєвими якостями. Тотемізм як вірування в існування надприродних кровних зв'язків даного роду (клану) з певним видом тварин або рослин. Табу як заборона на використання певного предмета. Шаманізм як віра у можливість безпосереднього спілкування із духами. Культ жіночого божества родючості (Богині-матері). Культ предків (померлих родичів). Ідолопоклонство та пов'язані з ним практики жертвоприношень.

Магія як віра у можливість впливати на реальне через надприродне шляхом певного практичного ритуала дійства. Шкідлива (чорна) та

корисна (біла) магія. Види магії: промислова, землеробська, військова, лікувальна, любовна тощо.

Література: основна [2; 4; 5; 7–11; 13; 14; 16; 17; 19–25; 29–34]; додаткова [3; 17; 21; 27; 36; 41; 45; 55; 59–61; 66; 68]

Тема 3. Народно-державні релігії

Національно-державні релігії: минуле і сучасність. Народні релігії як виявлення автохтонних традицій, за якими жили певні етнічні спільноти. Політеїзм. Національна (народно-державна) релігія як етнорелігійне утворення, що поширилось серед певного народу і діє у межах конкретної держави.

Культура і релігія шумерського народу. Космогонічні міфи. Міф про створення людини. Міф про всесвітній потоп. Легенди про Гільгамеша. Аккадійський період. Вавілонська релігія. Культова система в асирійській державі.

Обожнення фараона у Стародавньому Єгипті. Основні сюжети єгипетської міфології (міфи про створення світу, міф про Осириса та ін.). Основні боги. Культова система. Жреці як особлива каста. Заупокійний культ.

Релігії Стародавнього Китаю: культури Шан-ді і Неба, даосизм, конфуціанство.

Язитницькі та політеїстичні релігії Стародавніх європейських народів: кельтів, скандинавів, прибалтів, германців, греків і римлян. Їх основні боги і герої; специфіка міфології та культу.

Етнічні релігії, що збереглись як релікти: парсизм, синтоїзм, бон тощо.

Індійські релігії. Індуїзм (хінду-дхарма) як провідна релігія Індії та найпоширеніша в сучасному світі народно-державна релігія. Ведичний період в індуїзмі. Брахманський період в індуїзмі. Веди й Упанішади як основні теоритичні джерела віровчення індуїзму брахманського періоду. Сансара — вчення про переселення душ. Карма як один з основних принципів віровчення індуїзму. Основні шляхи досягнення звільнення (мокші): карма-, джнана-, бхакті-марга. Індуїзм і соціальна структура індійського суспільства. Культурні індійських богів: Вішну, Шиви, Ганеша, Ханумана та ін. Культурні аватар (втілень) Вішну: Крішні, Рами та ін. Культурні індійських богинь (Шакті): Лакшмі, Дурги, Парваті, Сарасваті, Калі та ін. Тантризм. Шанування тварин, річок, дерев та ін. Свята та обряди індуїзму. Специфіка інших

індійських релігій: джайнізму та сікхізму. Легенди про життєдіяльність засновника джайнізму — Джини Махавіри. Віровчення й культ у джайнізмі. Життєдіяльність засновника сікхізму — Нанака. Віровчення й культ у сікхізмі.

Іудаїзм як релігія єврейського народу та перша монотеїстична релігія. Історія іудаїзму (від часів Авраама до сучасності). Життєдіяльність головного пророка іудаїзму — Мойсея. Декалог. Ідея богообраності євреїв: міф чи реальність? Основні священні тексти: Танах і Талмуд (в Єрусалимському та Вавілонському варіантах). Мішна як збірник коментарів до Талмуда. Гемара. Головні свята іудаїзму: Песах, Суккот та ін. Шабат. Основні напрями в сучасному іудаїзмі. Роль іудаїзму в сучасному світі.

Література: основна [2; 5; 7; 16; 19–26; 31; 33; 34]; додаткова [7–9; 21; 25; 30; 34–37; 39; 44; 46; 47; 49; 59]

Тема 4. Світові релігії: буддизм, християнство, іслам

Буддизм як перша за часом виникнення світова релігія. Легендарні відомості про життя засновника буддизму — Сідхартхи Гаутами. Основні істини буддизму: страждання — сутність життя; бажання і прив'язаності — причини страждання, існує шлях до звільнення від страждання (нірвани), який пролягає через добродієсне життя і медитативні практики. Восьмиступеневий шлях досягнення нірвани.

Виникнення і специфіка основних напрямів буддизму: хінаїї (тхеравади) і махаяїї (чань-буддизму, ламаїзму, тантризму та ін.). Буддизм у сучасному світі.

Суспільно-історичні умови виникнення й поширення християнства. Ідейні попередники християнства. Християнські джерела про походження Ісуса Христа та Його життєдіяльність. Суперечки про історичність особи засновника християнства. Християнство та іудаїзм. Основний зміст новозавітної проповіді. Життєдіяльність апостолів. Перетворення християнства на державну релігію Римської імперії.

Біблія як священна книга християнства та основа віровчення, її структура. Внутрішньоцерковна боротьба за ствердження християнського віровчення і культу. Засади християнського віровчення (догматика Символу віри та ін.). Християнська моральна доктрина. Культ у системі християнської релігії.

Виникнення та розвиток основних різновидів християнства: Православ'я, Католицизм та Протестантизм. Особливості православ-

ного віровчення і культу. Православні церкви в сучасну епоху. Особливості віровчення і культу Католицизму. Організаційна структура Римо-католицької Церкви. Основні напрями діяльності і соціального вчення сучасної Римо-католицької Церкви. Виникнення Протестантизму під час Реформації. Основні напрями у Протестантизмі. Спільне та специфічне у віровченні й культурі різних протестантських організацій.

Історія виникнення ісламу на Аравійському півострові. Основні відомості про культуру і вірування арабських племен. Передумови становлення ісламу як окремої релігії. Життєдіяльність Пророка Аллаха — Мухаммеда. Історія поширення ісламу у світі.

Основні напрями в ісламі: шиїти, сунніти. Іслам в сучасному світі. Специфіка віровчення в ісламі. Коран як головна свята книга мусульман. Хадиси. Культ в ісламі. Мусульманські свята. Шаріат. Іслам як основа релігійної і соціокультурної спорідненості народів.

Література: основна [2; 3–5; 7–22; 24; 25; 28; 31–34];
додаткова 1; 2; 8–10; 12–14; 17–19; 23–25; 27–29;
31; 34; 36–41; 44; 48; 50; 51; 57; 62–65; 67; 68]

Тема 5. Історія і сучасний стан релігій в Україні

Специфіка вірувань трипільців, племен “ямно-катакомбної” культури і кімерійців. Релігійні уявлення скіфських, сарматських, фракійських, кельтських, германських, тюрських племен. Специфіка язичництва східних слов’ян. Основні боги давньослов’янського пантеону.

Релігійні реформи Володимира Великого. Хрещення Русі. Початок боротьби за незалежну церкву. Історія українського православ’я. Релігія і церква в тоталітарну добу. Багатоконфесійність в Україні. Міжконфесійні суперечки — трагедія українського народу.

Релігійні організації України в координатах нової Європи. Історія виникнення та специфіка діяльності українських православних конфесій: УПЦ (МП) (Українська Православна Церква (Московський Патріархат)), УПЦ (КП) (Українська Православна церква (Київський Патріархат)), УАПЦ (Українська Автокефальна Православна Церква). Українська Греко-Католицька Церква. Історія і сучасний стан основних протестантських церковних організацій в Україні. Участь українських християнських релігійних організацій в екуменічному русі. Історія розвитку іудаїзму, ісламу та інших традиційних нехристиянських конфесій в Україні: ісламських, іудаїстських тощо.

Неорелігії (неокульти) в сучасній Україні: неохристиянські, неоорієнталістські, синкретичні, сатаністські, неоязитницькі, церква саєнтології та ін. Натуралістичні міфи — феномен нової навколо-релігійної свідомості. Релігійні рухи “Нової ери” (“Нью Ейдж”).

Сакралізація й секуляризація як соціально-історичні явища. Основні етапи процесу секуляризації в Європі. Наслідки секуляризації в сучасному суспільстві. Специфіка змісту понять: “толерантність”, “віротерпимість”, “свобода совісті”. Історія формування уявлень про свободу совісті. Законодавче забезпечення свободи совісті в сучасній Україні. Діалог і співпраця віруючих і невіруючих — основа формування світського характеру української держави. Гуманізм як основа діалогу віруючих і невіруючих.

Література: основна [1; 2; 6; 7; 16; 19–26; 31; 33; 34];
додаткова [4; 6–9; 15–18; 20–22; 26; 27;
29; 32; 34; 42; 52–54; 58–60; 64].

ТЕМИ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ (РЕФЕРАТИВ)

1. Релігія як предмет наукового аналізу.
2. Релігієзнавство як галузь гуманітарного знання.
3. Основні напрями релігійної філософії.
4. Структура сучасних релігій.
5. Функції і роль релігій у суспільстві.
6. Походження і первісні форми релігії.
7. Національні релігії: минуле і сучасність.
8. Релігії у Стародавній Месопотамії.
9. Специфіка провідної релігії Індії індуїзму (хінду-дхарми).
10. Індуїстський та буддистський різновиди тантризму.
11. Джайнізм: минуле й сучасність.
12. Специфіка віровчення й культу в сикхізмі.
13. Основні релігійні уявлення у Стародавньому Китаї.
14. Релігійні уявлення стародавніх греків і римлян.
15. Іудаїзм — релігія єврейського народу.
16. Віровчення буддизму.
17. Тхеравада як різновид буддизму.
18. Чань-буддизм (дзен): минуле й сучасність.
19. Тибетський буддизм (ламаїзм).
20. Виникнення та еволюція християнства.
21. Етичне вчення християнства.

22. Вплив християнства на мистецтво.
23. Специфіка православ'я як різновиду християнства.
24. Особливості віровчення, культу та організаційної структури Римо-католицької Церкви.
25. Основні напрями у протестантизмі: їх віровчення і культ.
26. Діяльність основних християнських конфесій в сучасній Україні.
27. Історія розвитку і сучасний стан нехристиянських релігій в Україні.
28. Особливості мусульманського віровчення і культу.
29. Сучасні нетрадиційні культу.
30. Феномен діяльності тоталітарних сект у сучасному світі.
31. Українське неоязичництво: віровчення й культ.
32. Секуляризація і вільнодумство в західноєвропейській культурі.
33. Свобода совісті та її законодавче забезпечення у сучасній Україні.
34. Українське законодавство про релігійні організації.
35. Діалог і співпраця віруючих і невіруючих як основа формування світського характеру сучасної української держави.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Предмет дослідження релігієзнавства.
2. Структура наукового релігієзнавства.
3. Богословсько-теологічний підхід до пояснення релігії.
4. Основні філософські способи осмислення феномену релігії: теологія, пантеїзм, деїзм, атеїзм.
5. Релігієзнавча концепція М. Вебера.
6. Вчення Е. Дюркгейма про сутність релігійного феномену.
7. Основні концепції психології релігії.
8. Детермінанти релігії.
9. Співвідношення раціональної і емоційної сторін релігійної свідомості.
10. Особливості релігійного культу.
11. Специфіка релігійної віри.
12. Основні типи релігійних організацій, що існують в сучасному світі: церква, секта, деномінація, харизматичний культ.
13. Основні соціальні функції релігії.
14. Релігія як соціальний стабілізатор.

15. Релігія як причина змін у суспільстві.
16. Концепція прамонотеїзму чи первинного монотеїзму.
17. Фетишизм як одна з первинних форм вірувань.
18. Специфіка тотемізму і табу як родоплеменних вірувань.
19. Характеристика анімізму.
20. Магія та її різновиди.
21. Феномен шаманізму.
22. Культ Богині-матері як різновид землеробської магії.
23. Релігія Стародавнього Єгипту.
24. Релігії народів Месопотамії (шумерів, аккадійців, вавілонян, асирійців).
25. Специфіка зороастризму як етнічної релігії.
26. Релігії Стародавнього Китаю.
27. Релігійні уявлення у Стародавній Греції як типовий приклад політеїзму.
28. Релігія Стародавнього Рима.
29. Язичницькі релігійні уявлення давніх народів Європи: кельтів, германців та ін.
30. Індуїзм (хінду-дхарма): минуле і сучасність.
31. Основні різновиди індуїзму: вішнуїзм, шиваїзм, шактізм.
32. Джайнізм: специфіка віровчення та релігійної практики.
33. Сікхізм як етнічна релігія.
34. Іудаїзм — релігія єврейського народу.
35. Співвідношення християнства та іудаїзму.
36. Виникнення і поширення буддизму.
37. Життєдіяльність засновника буддизму Сіддхартхи Гаутами.
38. Буддійське віровчення і культ.
39. Специфіка хінаяни (тхеравади) як одного з основних напрямів у буддизмі.
40. Специфіка основних махаяністських напрямів у буддизмі: чань-буддизму та ламаїзму.
41. Буддизм у сучасному світі.
42. Ідейні джерела християнства.
43. Суспільно-історичні умови виникнення й розповсюдження християнства.
44. Специфіка Біблії як основи християнського віровчення.
45. Життєдіяльність засновника християнства Ісуса Христа (за канонічними євангеліями).

46. Внутрішньоцерковна боротьба за ствердження християнського віровчення і культу.
47. Перетворення християнства на державну релігію Римської імперії.
48. Вселенські собори кафолічної (єдиної) християнської церкви.
49. Причини і наслідки першого великого розколу в християнстві (1054 р.).
50. Специфіка православ'я як різновиду Християнства.
51. Католицизм: історія і сучасність.
52. Основні напрями у протестантизмі: специфіка їх віровчення і культу.
53. Виникнення і поширення ісламу.
54. Життєдіяльність пророка Мухаммеда.
55. Коран і сунна як основа ісламського віровчення.
56. Культ в ісламі.
57. Шаріат як ідейне джерело мусульманського способу життя.
58. Характеристика суннізму як одного з основних напрямів в ісламі.
59. Специфіка шиїзму як одного з основних напрямків в ісламі.
60. Іслам як основа соціокультурної єдності народів.
61. Релігійні уявлення неслов'янських народів, які проживали на українських землях.
62. Дохристиянські вірування східних слов'ян.
63. Історія Хрещення Русі Володимиром Великим.
64. Історія розвитку християнських церковних організацій на території України.
65. Характеристика сучасного стану релігійних організацій в Україні.
66. Сутність сучасного екуменістичного руху у християнстві.
67. Діяльність нетрадиційних релігійних організацій в сучасній Україні.
68. Співвідношення понять: “толерантність”, “віротерпимість”, “свобода совісті”.
69. Законодавче забезпечення свободи совісті в сучасній Україні.
70. Діалог віруючих і невіруючих — основа формування світського характеру сучасної української держави.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. *Конституція України*. — К., 1996.
2. *Академічне релігієзнавство: Підручник / За наук. ред. проф. А. Колодного*. — К., 2000.
3. *Біблія*. Книги Ветхого и Нового Завета.
4. *Гараджа В. И.* Религиоведение. — М., 1995.
5. *Ершєв А. А.* Религиоведение. — К.; МАУП, 2003.
6. *Закон України “Про свободу совісті, релігії і переконання”*: Зб. док. — К., 1996.
7. *История религий мира*. Энциклопедия: В 2 т. — М., 1996.
8. *Калінін Ю. А., Харьковщєнко Є. А.* Релігієзнавство. — К., 1997.
9. *Кислюк К. В., Кучєр О. М.* Релігієзнавство: — К., 2004.
10. *Классики мирового религиоведения: Антология*. — М., 1996. — Т. 1.
11. *Кривєлев И.* История религии: В 2 т. — М., 1985.
12. *Коран*. — М., 1990.
13. *Лубський В. І.* Релігієзнавство: Підручник. — К., 1997.
14. *Мєнь А.* История религии. В поисках Пути, Истины и Жизни. — М., 2002.
15. *Миркина З. А., Померанц Г. С.* Великие религии мира. — М., 1995.
16. *Основы религиоведения / Под ред. И. Н. Яблокова*. — М., 1998.
17. *Павлов С В., Мєзєнцєв К. В.* Географія релігій. — К., 1998.
18. *Померанц Г., Миркина З.* Великие религии мира. — М., 2001.
19. *Радугин А. А.* Введение в религиоведение: Курс лекций. — М., 1996.
20. *Релігієзнавство / За ред. М. М. Заковича*. — К., 2000.
21. *Религиоведение: Учеб. пособие / Под ред. И. Н. Яблокова* — М., 1998.
22. *Релігієзнавство: Підручник / За ред. В. І. Лубського* — К., 2000.
23. *Релігієзнавство: Навч. посіб. / За ред. С. А. Бублика*. — К., 2000.
24. *Релігієзнавство: Навч. посіб.* — К.: Вид-во Європ. ун-ту, 2002.

25. *Релігієзнавчий* словник (відповідні терміни). — К.: Четверта хвиля, 1996.
26. *Релігійна* свобода: природа, правові і державні гарантії: Щорічник. — К., 1999.
27. *Самыгин С. И., Нечипуренко В. Н., Полонская И. Н.* Религиоведение: социология и психология религии. — Ростов н/Д., 1996.
28. *Токарев С. А.* Религия в истории народов мира. — М., 1969.
29. *Токарев С. А.* Ранние формы религии. — М., 1990.
30. *Угринович Д. М.* Введение в религиоведение. — М., 1985.
31. *Ходькова Л. П.* Релігієзнавство. — Львів, 2001.
32. *Чорний А. М.* Релігієзнавство. — К., 2003.
33. *Щёкин Г. В.* Религии мира. — К.: МАУП, 1995.
34. *Энциклопедия* для детей: Религии мира. — М., 2004. — Т. 6, Ч. 1, 2.

Додаткова

1. *Августин Бл.* Энхиридион или о Вере, Надежде и Любви. — К., 1996.
2. *Амусин И. Д.* Кумранская община. — М., 1983.
3. *Анисимов А. Ф.* Этапы развития первобытной религии. — М., 1967.
4. *Бабій Ю. М.* Свобода совісті: філософсько-антропологічне та релігієзнавче осмислення. — К., 1994.
5. *Белла Р.* Социология религии // Американская социология. — М., 1972.
6. *Буркхардт Т.* Сакральное искусство Востока и Запада. Принципы и методы. — М., 1999.
7. *Бхактіведанта Свами Брахмапада А. Ч.* Бгагавад-Гіта як во-на є. — Бхактіведанта бук траст, 1990.
8. *Васильев Л. С.* История Востока. — М., 1993.
9. *Васильев Л. С.* История религий Востока: Учеб. пособие. — М., 1989.
10. *Работы М. Вебера* по социологии религии и культуре. — М., 1991. — Вып. 1, 2.
11. *Гараджа В. И.* Социология религии. — М., 1996.
12. *Гильдебранд Д.* Сущность христианства: —СПб., 1998.
13. *Гностики*, или О лжеименном знании. — К., 1996.

14. *Головащенко С.* Історія християнства: Курс лекцій. — К., 1999.
15. *Гуревич П. С.* Нетрадиционные религии на Западе и восточные религиозные культы. — М., 1985.
16. *Державна ідеологія в сучасній Україні.* — К., 1995.
17. *Джемс У.* Многообразие религиозного опыта. — СПб., 1996.
18. *Дворкин А. Д.* Сектоведение. Тоталитарные секты. — Нижний Новгород, 2003.
19. *Добреньков В. И., Радугин А. А.* Христианская теология и революция. — М., 1990.
20. *Драгоманов М.* Борьба за духовную власть и свободу совести // М. Драгоманов. Избранное. — К., 1991.
21. *Дулуман Е. К., Глушак А. С.* Введение христианства на Руси. — Симферополь, 1988.
22. *Єришев А. О.* Досвід соціологічних досліджень релігійності. — К., 1967.
23. *Закон Божий.* — М., 1991.
24. *Ислам: Энцикл. словарь.* — М., 1991.
25. *Иудаизм и христианство: Словарь.* — М., 1995.
26. *Історія православної церкви в Україні.* — К., 1997
27. *Історія релігій в Україні: В 10 т.* — К., 1996–1999.
28. *Климович Л. И.* Книга о Коране, его происхождении и мифологии. — М., 1988.
29. *Колодний А. П., Яроцький П. І.* Історія релігій в Україні. — К., 1999.
30. *Конфуций* Лунь юй. — Пекин, 1957.
31. *Кочетов А.* Буддизм. — М., 1983.
32. *Локк Дж.* Опыт о веротерпимости // Дж. Локк. Соч.: В 3 т. — М., 1988. — Т. 3.
33. *Лубський В. І., Борис В. Д.* Мусульманське право: Курс лекцій. — К., 1997.
34. *Малерб М.* Религии человечества. — М.; СПб., 1997.
35. *Махабхарата*-Рамаяна. — М., 1974.
36. *Мень А.* Магизм и единобожие. — М., 2005.
37. *Мень А.* На пороге Нового Завета. — М., 2005.
38. *Мень А.* Сын человеческий. — М., 1991.
39. *Мень А.* У врат молчания. — М., 2005.
40. *Меррил С. Т.* Обзор Нового Завета. — М., 2000.
41. *Мифы народов мира: Энцикл.: В 2 т.* — М.: Сов. энцикл., 1992.

42. *На пути к свободе совести.* — М., 1989.
43. *Немировский А. И.* Мифы и легенды Древнего Востока. — М., 1994.
44. *Оргиш В. П.* Античная философия и происхождение христианства. — Минск, 1986.
45. *Оккультизм и магия.* — Кировоград, 1991.
46. *Пилкингтон С. М.* Иудаизм. — М., 1998.
47. *Плачинда С.* Словник давньоукраїнської міфології. — К., 1993.
48. *Помазанский М.* Православное догматическое богословие. — Новосибирск; Рига, 1993.
49. *Радхакришнан С.* Индийская философия: В 2 т. — М., 1956.
50. *Ренан Э.* Евангелия. Второе поколение христианства. — М., 1991.
51. *Робертсон П.* Ответы на 200 самых важных вопросов. — М., 1992.
52. *Свобода віровизнання. Церква і держава в Україні.* — К.: Право, 1996.
53. *Сучасна релігійна ситуація в Україні: стан, тенденції, прогнози / Відп. ред. П. І. Косуха.* — К., 1994.
54. *Тажуризіна З. А.* Идея свободомыслия в истории культуры. — М., 1987.
55. *Тейлор Э.* Первобытная культура. — М., 1980.
56. *Українська церква між Сходом і Заходом / Наук. ред. П. Ярцький.* — К. 1996.
57. *Учение Будды // Запад и Восток. Традиция и современность.* — М., 1993.
58. *Федорів Ю.* Історія Церкви в Україні. — Торонто, 1990
59. *Филипович Л.* Етнологія релігії. — К., 2000.
60. *Фрейд З.* Психоанализ и религия. Культура. — М., 1991.
61. *Фрэнклер Д. Д.* Золотая ветвь: исследование магии и религии. — 2-е изд. — М., 1980.
62. *Христианство: Словарь.* — М., 1994.
63. *Христианство: Энциклопедический словарь: В 3 т. / Под ред. С. С. Аверинцева.* — М., 1998.
64. *Шуба О. В.* Релігія в етнонаціональному розвитку України. — К., 1997.
65. *Щёкин Г. В.* Социальная философия истории. — К.: МАУП, 1996.

66. *Шокін Г. В.* Культура і антикультура: хто кого? — К.: МАУП, 2003.
67. *Элиаде М.* Шаманизм. Архаические техники экстаза. — К., 1996.
68. *Эррикер К.* Буддизм. — М., 2000.
69. *Юнг К. Р.* Архетип и символ. — М., 1992.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	3
Тематичний план дисципліни “Релігієзнавство”	4
Зміст дисципліни “Релігієзнавство”	4
Теми контрольних робіт (рефератів).....	9
Питання для самоконтролю.....	10
Список літератури.....	13

Відповідальний за випуск	<i>А. Д. Вегеренко</i>
Редактор	<i>Т. М. Тележенко</i>
Комп’ютерне верстання	<i>М. М. Соколовська</i>

Зам. № ВКЦ-2775

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)

03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП